

Intervju | Katja Stergar

»Zakaj pa mladi ne bi sledili poeziji ob deseti uri zjutraj?«

Strokovnost, delavnost in navdušenje so značilnosti direktorice Javne agencije za knjigo Republike Slovenije (JAK), ki je odločilno doprinesla k slovenskemu uspehu na lanskem mednarodnem knjižnem sejmu v Frankfurtu. Z enakim zanosom je zdaj že vpeta v druge izzive. Med njimi je knjižni sejem otroške in mladinske literature, ki bo aprila v Bologni in kjer bo Slovenija častna gostja

Dušan Jelinčič

LJUBLJANA Katja Stergar je bila v Frankfurtu prisotna povsod, kjer je bilo potreba, je pa tudi vskočila v vodenje kake razprave ali okrogle mize, če je situacija to zahtevala. Pozorno je spremljala celotni potek knjižnega sejma in si je oddahnila šele ob padcu zastora, kjer je na primopredaji poslovil v Italijo, letošnjo častno gostjo, imela zadnjo besedo.

Intenzivno se pripravljate na knjižni sejem otroške in mladinske literature, ki bo aprila letos v Bologni in kjer bo Slovenija častna gostja. Prihodnje leto pa bosta Gorica in Nova Gorica tudi evropska prestolnica knjige. Čaka vas torej res veliko dela, a ste že v Frankfurtu dokazali, da vas ustvarjalni napor ne straši. Slovenija kot častna gostja na tamkajšnjem knjižnem sejmu, največjem na sve-

tu, je bila uspešna celo onkraj pričakovanj. Kje je bila skrivnost te zmagovite zgodbe?

Po mojem mnenju je ena izmed ključnih stvari, ki smo se jih držali ob projektu častnega gostovanja v Frankfurtu, spoštovanje do znanja, do ustvarjanja, do razumevanja, neke vrste strokovna empatija. Intenzivnost dela je bila v zadnjem letu res nepredstavljiva in če se ustvarjalci programa med seboj ne bi spoštovali, slišali in razumeli, potem nihče ne bi govoril o uspehu. Z Miho Kovačem, slovenskim kuratorjem, in Amalijo Maček, programsko svetovalko, smo bili res neprestano v stiku. Tudi nemški kurator, Matthias Göritz, je bil glede vsebine močno vključen. Prediskutirali smo vsako stvar, nismo se vedno strinjali, a vedno smo iskali najboljšo rešitev, poslušali vidike drugega, kakšno stvar v toku časa povsem obrnili na

Italijo bom še naprej opozarjala na literaturo manjšine, ki je ne bi smeli spregledati

glavo, a vseskozi pred sabo imeli glavne točke programa in osnovna pravila. Od napora so tekle tudi solze, včasih smo dvignili glasove, a smo vseskozi podpirali drug drugega. Ko je imel nekdo slab dan, je vskočil drugi. Res, takšne kolegalnosti, takšne predanosti še nisem doživela. Naša posebnost pa je bil tudi črni humor: ko je bilo najbolj napeto, smo se smejali in potem garali dalje.

Šlo je torej za pravi mozaik čustev, besed, kolegalnosti in medsebojnega spodbujanja ...

Vsak je v mozaik zgodbe prispeval svoj del. Naše poznavanje sejma in knjižnega sveta je zelo raznoliko in dobro smo se nadgrajevali. Tudi vsi ostali, ki so sodelovali pri projektu, so povzeli to miselnost. Če samo pogledamo vodjo pisarne v Frankfurtu, Urbana Šrimpfa – vse svoje slovensko življenje je »zamrznil«, tudi svojo redno službo, in se za nekaj mesecev preselil v Frankfurt, kjer je garal noč in dan. Ali pa Sabino Tavčar, ki je boginja excellovih tabel in logistike – za vsak zaplet je našla rešitev in marsikdaj zaplete s predvidevanjem izničila vnaprej. Pri enem je bila prednost poznavanje jezika, pri drugem hladnokrvnost, pri tretjem izkušnje in uveljavljenost, spet pri četrtem birokratska spretnost.

Odlično smo sodelovali tudi z ministrstvi, zlasti s kulturnim, da je bilo povezovanje s slovenskimi javnimi zavodi za predstavitve širše slike Slovenije odločilno. Izjemnega pomena je bila tudi podpora s strani turizma. Seveda pa se je vse to lahko dogajalo zaradi dobrih avtorjev – vseh oblik umetnosti in tudi znanosti –, zaradi preteklega dela založnikov, prevajalcev. Tu ni bilo teka na kratke proge. Če ne bi imel projekt dobre osnove, ki smo jo gradili več let, predstavitve ne bi bila uspešna.

Bilo je kar nekaj zapletov: tako ob Žižkovem nastopu, kjer se nemški politik Uwe Becker ni ravnno izkazal, kot tudi ob preloženih nagradah palestinski pisateljici Adanii Šibli ...

O Žižkovem govoru in nedostojnem napadu Uweja Beckerja je bilo že mnogo napisanega. Tudi o preloženih podelitvi nagrade palestinski pisateljici. Ne glede na nemško preteklost menim, da se tu sejmu ni najbolje odrezal, da bi za podelitev nagrade moral najti nek dostojen način. Hkrati pa tudi napada

Beckerja ne bi smel dopustiti. Še danes me spreleti srh, ko pomislim na tiste trenutke, ko so varnostniki zoževali obroč okrog Žižka in državnih predstavnikov. Ne zaradi Žižkovih besed, ampak zaradi izpada Uweja Beckerja. Je bilo pa govor potrebno poslušati in slišano razumeti. Kar bi moralo biti vsaj na knjižnem sejmu logično.

Kateri pa so bili slovenski viški v Frankfurtu?

Saj vem, da bo zvenelo osladno, ampak zame je bil višek vsak posamični dogodek, vsak zadovoljen avtor, pa tudi vsak posameznik, ki je ob vonju rožmarina bral v paviljonu ali prisostvoval našim dogodkom. Še več mesecev po sejmu smo iz tujine dobivali pozitivne komentarje na zelo različne dogodke. Tudi v medijih slovenska predstavitev še odmeva. Najbolj dolgo ročen, medijsko odmeven in upam, da tudi prelomen, učinek pa bi moral imeti Ljubljanski bralni manifest. Čeprav je zame osebno tudi v intimi prebrana pesem kakšnega avtorja ali na steni obešena slovenska ilustracija individualno dolgoročen odmev in učinek.

Vsi »slovenski« dogodki, teh je bilo okrog 250, so imeli svojo zvesto poslušalstvo. Neverjetno pa je, da so pretežno mladi sledili poeziji ob 10. uri zjutraj ...

Vprašati bi se morali – zakaj pa mladi ne bi sledili poeziji ob 10. zjutraj? Glede na moje izkušnje so mladi dobri bralci in poslušalci poezije, precej boljši kot starejše generacije. Seveda pa je poseben užitek, ko vidiš prevzete poslušalce. Ko poslušalci po dogodku zastavljajo vprašanja iz svoje notranje nujnosti, ne iz prisile. In ko se na dogodku, kjer nisi bil povsem prepričan glede števila poslušalcev, ljudje posedejo tudi na tla in poslušajo. Kako sem to privoščila našim avtorjem in tudi nam, ljudem iz ozadja.

Kako pa so se izkazali avtorji? Bilo jih je preko 70, vsi so bili angažirani na veliko dogodkih. Miha Kovač kar na devetih, Vojnovič na petih, potem vi sami, Steger, Blatnik ...

Nastopajoči so imeli zelo različno število nastopov, ampak vsak je v svoje nastope vložil maksimum, in to največ šteje. Bilo je potrebnega veliko usklajevanja, da smo za vsak dogodek zagotovili ustrezne sogovorce, moderatorje in tudi lokacije. Sama sem

bila večinoma vprežena v protokolarne zadeve, vodenje po paviljonu, tudi še pisarniška opravila in koordiniranje ekipe. Urnika si vnaprej nisem zapolnila za nastopi na odru, a na koncu sem vskočila za kakšno dodatno moderacijo. Tudi marsikateri avtor je nastopil v drugačni konstelaciji kot predvideno ali pa še na kakšnem dodatnem dogodku – covid je namreč nastope nekaterim preprečil. Tu so se izjemno izkazale tudi tolmačke, brez njih bi bilo marsikaj izgubljenega.

Osrednji slovenski paviljon je bil vedno poln in res je bilo lepo videti ljubitelje knjig z vsega sveta, ki so se z veseljem zadrževali v njem, da so bile mizice in fotelje večkrat polno zasedeni ...

Čeprav je bilo delo z arhitektoma Urško in Juretom Sadarjem pravi užitek, res sta nas poslušala in skušala naše ideje uresničevati, pa je bila pot do končnega paviljona dolga nočna mora. Prvotne načrte je bilo treba precej spremeniti, nujno smo morali pridobiti dodatna sredstva, sledili so še postopki javnega naročanja in iskanje ustreznega izvajalca. Če bi imeli kak dogodek manj, bi imeli morda kakšnega nezadovoljnega avtorja, brez paviljona pa častnega gostovanja ni. Na koncu se je izšlo idealno, izvajalec, slovensko podjetje Mugača, je s svojo ekipo opravil nepredstavljivo in po mnogih letih paviljona ni postavljala nemška ekipa. Tudi to je poseben dosežek. Paviljon je bil na koncu vedno poln, ljudje so se v njem

V Frankfurtu Katja Stergar na primopredaji zvitka častnega gostovanja Italiji